

Avdeling for ingeniørfag

Eksamens Fysikk/kjemi

Fag:IRF13012 Fysikk/kjemi

Faglærere: Per Erik Skogh Nilsen
47 28 85 23
Øystein Holje
90 05 73 06

Dato: 12.august 2013	Tid: 0900 – 1300
Antall oppgavesider: 6	Sider med formler: 10
Andre hjelpeemidler: Kalkulator med tomt minne. Enhver formelsamling i matematikk.	
Kandidaten må selv kontrollere at oppgavesettet er fullstendig.	
Besvarelsen skal som helhet besvares på egne ark	

Alle deloppgaver (små bokstaver) har lik vekt i hver del.

Del I (70%)

Del I, oppgave 1

Akselerasjonen til en partikkel er gitt ved: $a(t) = (t^2 - 1) \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ (t er antall sekunder)

Bevegelsen starter i ro i origo ved $t = 0$ s.

- Bestem uttrykk for posisjon og hastighet som funksjoner av t .
- Bestem hvor partikkelen er når farten er minst.

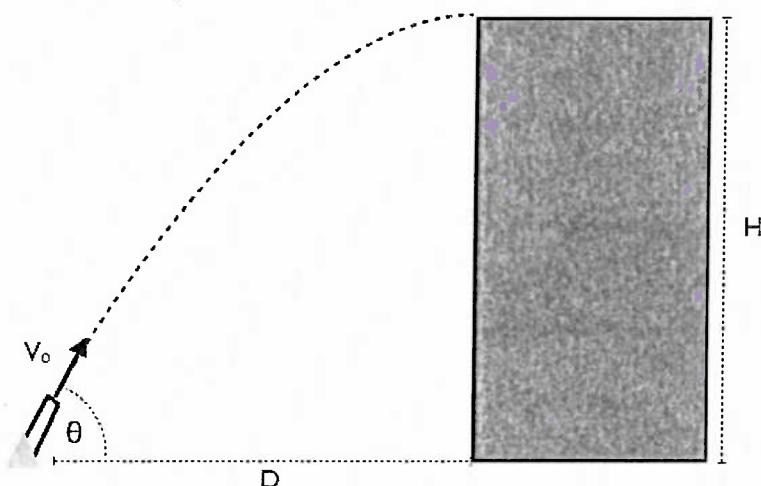
Del I, oppgave 2

En kanon skyter en kanonkule mot taket på en bygning.

Kula treffer kanten på taket i sitt høyeste punkt i banen.

Høyden H på bygningen er 106 m og den horisontale avstanden D er 54 meter.

Utskytningsfarten er v_0 og utskytningsvinkelen er θ (se figur).

- Vis at kula har en lufttid på $\frac{v_0 \cdot \sin \theta}{g}$ uten å referere til formelsamling.
- Bestem v_0 og θ .

Del I, oppgave 3

- a) I hele denne deloppgaven brukes $g \approx 10,0 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$

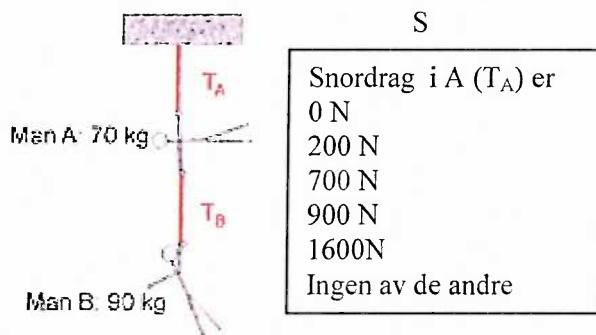
En mann med masse $m_A = 70\text{ kg}$ henger i en snor (snor A).

En annen mann (masse $m_B = 90\text{ kg}$) henger i en annen snor (snor B).

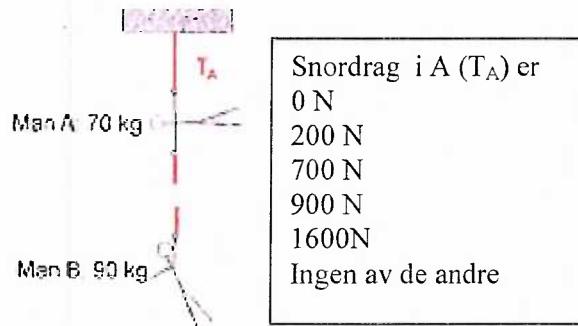
Tre tilfeller.

Velg korrekt alternativ i hvert tilfelle, ingen forklaring nødvendig.
(Husk å besvare på eget ark, ikke bare merke på oppgaveark)

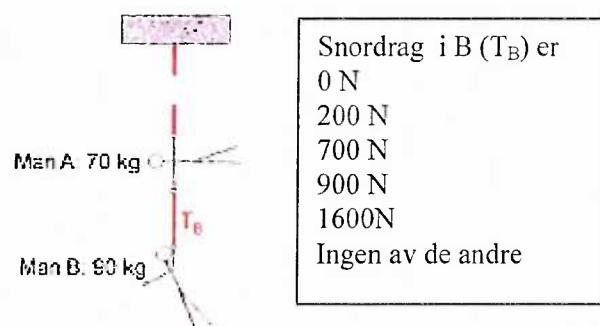
Tilfelle 1: Begge snorene holder

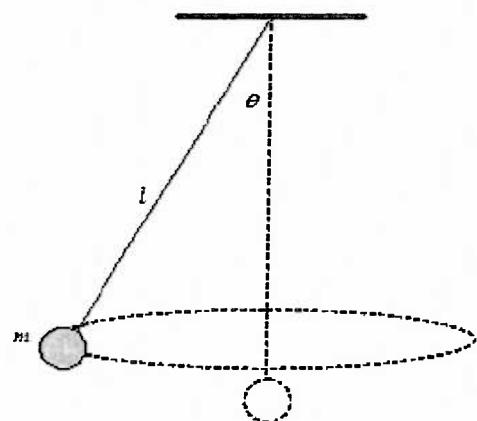
Tilfelle 2: Snor B ryker

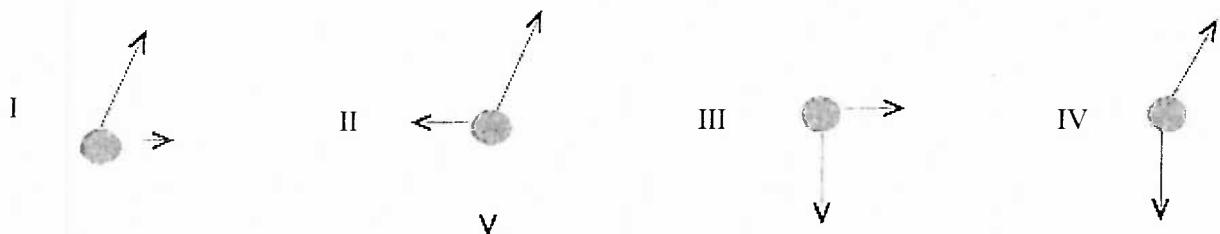
Tilfelle 3: Snor A ryker

- b) En kjeglependel kan illustreres med figuren under.
Anta at posisjonen til kula er som anvist på figuren

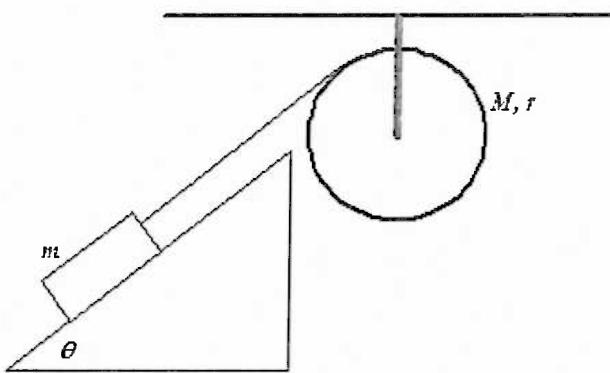
- i) Hvilket av følgende 4 alternativ viser kreftene som virker på m korrekt?
Velg korrekt alternativ og forklar.

- ii) Anta at $g = 9,81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$, $l = 0,30\text{ m}$ og $\theta = 15^\circ$.
Bestem den konstante farten kula beveger seg med.

Del I, oppgave 4

En kloss med masse m glir nedover et skråplan med hellingvinkel θ . Den er forbundet med en snor til en sylinderformet trins (masse M og radius r). Se bort fra massen til snora.

- Tegn kreftene som virker på klossen og kreftene som virker på trinsa.
- Vis at akselrasjonen til klossen kan skrives som $a = \frac{2mg \sin \theta}{M + 2m}$

Del I, oppgave 5

- En platekondensator har kapasitansen 200 pF uten dielektrikum.

Hver plate har en ladning på $2,50 \cdot 10^{-8} \text{ C}$ og avstanden mellom platene er $0,20 \text{ mm}$.

Hvor stor er spenningen over kondensatoren og arealene til platene da?

- Det blir så tilført et dielektrikum med dielektrisitetskonstant $\kappa = 3,3$ (polyester).

Man ønsker å halvere avstanden mellom platene og få dobbelt så stor kapasitanse som i a).

Hva er arealet til platene da?.

Del I, oppgave 6

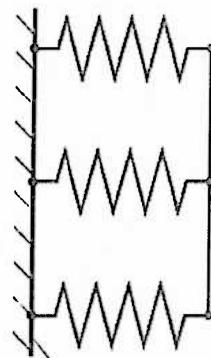
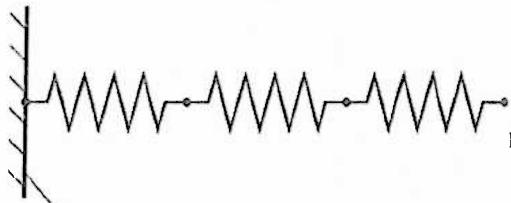
Det elektriske feltet fra en punktladning kan skrives $E = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \cdot \frac{q}{r^2}$ hvor q er den elektriske punktladningen.

- Bestem feltstyrken 10 m fra en slik ladning når feltstyrken 20 m fra den er $40,0 \frac{\text{N}}{\text{C}}$.
- Utlede uttrykket for det elektriske feltet ved å bruke Gauss lov.

Del I, oppgave 7

- a) Vis hvordan Newtons 2.lov kan brukes til å utlede svingeligningen for et kloss/fjærssystem: $\frac{d^2x}{dt^2} + \frac{k}{m}x = 0$.

Du har tre like fjærer og kan kople dem sammen enten i en seriekopling eller parallellkoppling

Du ønsker å modellere disse som et kloss-fjær system som har en effektiv fjærkonstant.

- b) Vis at den effektive fjærkonstanten er gitt ved

$$k_{\text{eff}} = 3k \text{ for den ene og } \frac{1}{k_{\text{eff}}} = \frac{3}{k} \text{ for den andre.}$$

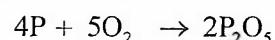
Hvilken er for seriekoplingen?

- c) Begrunn hvilket alternativ som vil gi størst periode under ellers like forhold.

Del 2 (30%)

Oppgave 1

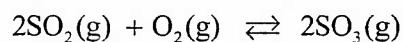
- a) Sett kjemisk navn på disse uorganiske forbindelsene
 CaCO_3 , N_2O , AlPO_4 , FeCl_3
- b) Hvor mange gram Ca er det i 200 g $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$?
- c) 0.12 dm³ 0.50 M HCl skal nøytraliseres med en 0.40M NaOH løsning.
Hvor stort volum går med av NaOH løsningen?
- d) Når fosfor og oksygen reagerer, kan vi regne med denne reaksjonen:

Hvor mange gram P_2O_5 kan vi lage av 2.00 g oksygen?

Oppgave 2

I en beholder med volumet 10 dm³ er denne likevekten innstilt

- a) Analyser viser at beholderen inneholder 0.50 mol SO_3 , 0.10 mol SO_2 og 0.20 mol O_2 .
Regn ut likevektskonstanten K.
- b) i) Formuler Le Châteliers prinsipp.
ii) I hvilken retning går reaksjonen dersom vi:
1. fjerner SO_3
2. tilfører SO_2
3. reduserer volumet av karet

Formler – fysikk

Rettlinjet bevegelse ved konstant akselerasjon

$$v = v_0 + at \quad s = v_0 t + \frac{1}{2} a t^2 \quad s = \frac{v_0 + v}{2} \cdot t \quad 2as = v^2 - v_0^2$$

Rettlinjet bevegelse generelt

$$v(t) = \frac{d}{dt} x(t) = \dot{x} \quad a(t) = \frac{d}{dt} v(t) = \dot{v} = \frac{d^2}{dt^2} x(t) = \ddot{x}$$

$$x(t) - x(t_0) = \int_{t_0}^t v(t) dt \quad v(t) - v(t_0) = \int_{t_0}^t a(t) dt$$

Sirkelbevegelse

$$a_s = \frac{v^2}{r} = \frac{4\pi r}{T^2} \quad F_s = ma_s$$

Rotasjonsbevegelse ved konstant akselerasjon

$$\omega = \omega_0 + \alpha t \quad \theta = \omega_0 t + \frac{1}{2} \alpha t^2 \quad \theta = \frac{\omega_0 + \omega}{2} \cdot t \quad 2\alpha\theta = \omega^2 - \omega_0^2$$

Rotasjonsbevegelse generelt

$$\omega(t) = \frac{d}{dt} \theta(t) = \dot{\theta} \quad \alpha(t) = \frac{d}{dt} \omega(t) = \dot{\omega} = \frac{d^2}{dt^2} \theta(t) = \ddot{\theta}$$

$$\theta(t) - \theta(t_0) = \int_{t_0}^t \omega(t) dt \quad \omega(t) - \omega(t_0) = \int_{t_0}^t \alpha(t) dt$$

Sammensatt bevegelse

Betingelse for ren rulling $v_{CM} = \omega R$ $a_{CM} = \alpha R$

$$v_{tan} = \omega \quad a_{tan} = \alpha R \quad a_{rad} = a_s = \frac{v_{tan}^2}{R} = \omega^2 R \quad a = \sqrt{a_{tan}^2 + a_{rad}^2}$$

Prosjektilbevegelse

Sammenheng mellom størrelse og lengde på en vektor

$$A_x = A \cdot \cos \theta \quad A_y = A \cdot \sin \theta \quad A = |\vec{A}| = \sqrt{A_x^2 + A_y^2} \quad \theta = \tan^{-1} \left(\frac{A_y}{A_x} \right)$$

Bevegelsesligninger for prosjektilbevegelse uten luftmotstand $g = 9,81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$

$$v_x = v_{0x} \quad x = v_{0x} \cdot t \quad v_y = v_{0y} - gt \quad y = v_{0y}t - \frac{1}{2}gt^2$$

Parametrisert kast hvor nedslag er i samme høyde som utkast

$$\text{Tid for å nå toppen: } t_{topp} = \frac{v_0 \sin \theta}{g}$$

$$\text{Maksimal høyde: } s_y^{maks} = \frac{1}{2} \cdot \frac{v_0^2 \sin^2 \theta}{g}$$

$$\text{Tid for å nå bunnen: } t_{bunn} = \frac{2 \cdot v_0 \sin \theta}{g}$$

$$\text{Maksimal rekkevidde: } s_x^{maks} = \frac{v_0^2}{g} \cdot \sin(2\theta)$$

Relativ bevegelse

$$x_{A/S'} = x_{A/S} + x_{S/S'} \quad v_{A/S'} = v_{A/S} + v_{S/S'}$$

$$\text{Tidsdilatasjon } t = \frac{t'}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \quad c = 3,00 \cdot 10^8 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

Bruk av kretter

Newton 1.lov (N1) : $\vec{v} = \text{konstant} \Rightarrow \sum \vec{F} = 0$

Newton 2.lov (N2) : $\sum \vec{F} = M\vec{a}$, $\vec{a} = \frac{\sum \vec{F}}{M}$ M er samlet masse

Newton 3.lov (N3) : $\vec{F} = -\vec{F}'$

Dekomponering av tyngdekrafter på et legeme på skrått plan

$$G_x = mg \sin \theta \quad G_y = -mg \cos \theta$$

Modellering av friksjon

Glidefriksjon: $f_{Rk} = \mu_k N$

Statisk friksjon: $f_{Rs} = F$ Maksimalt $f_{Rs}^{maks} = \mu_s N$

Rullefriksjon: $f_{Rr} = \mu_r N$

μ er ulike friksjonstall, f_R er ulike typer friksjon, N er normalkraft

Modellering av luftmotstand

v_t er terminalfarten, k og D er konstanter.

Bevegelsen og positiv retning er oppover.

$$\text{Modell 1: } ma = kv - mg \Rightarrow v_t = \frac{mg}{k}$$

$$\text{Modell 2: } ma = Dv^2 - mg \Rightarrow v_t = \sqrt{\frac{mg}{D}}$$

Tyngdepunkt

$$x_{CM} = \frac{m_1 x_1 + m_2 x_2 + \dots + m_n x_n}{m_1 + m_2 + \dots + m_n} \quad y_{CM} = \frac{m_1 y_1 + m_2 y_2 + \dots + m_n y_n}{m_1 + m_2 + \dots + m_n} \quad z_{CM} = \frac{m_1 z_1 + m_2 z_2 + \dots + m_n z_n}{m_1 + m_2 + \dots + m_n}$$

Tregheitsmoment

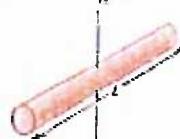
Tregheitsmoment for massepunkt:

$$I = \sum m_i r_i^2$$

Tregheitsmoment kontinuerlig
fordelt masse:

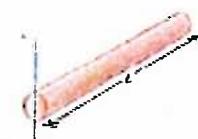
$$I = \int r^2 dm$$

$$I = \frac{1}{12} M L^2$$

tynt homogen stang
aksse gjennom midten

$$I = \frac{1}{3} M L^2$$

tynt homogen stang
aksse ved ene enden

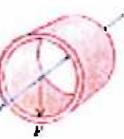
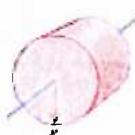
$$[I] = kg \cdot m^2$$

$$I = \frac{1}{2} M R^2$$

Steiners setning

$$I_A = I_{CM} + M d^2$$

d er avstanden mellom A og CM

homogen cylinder
aksse gjennom sentrum

homogen cylinder all
aksse gjennom sentrum

Kraftmoment

$$\text{Kraftmoment som vektor } \vec{\tau} = \vec{r} \times \vec{F}$$

$$\text{Størrelse av kraftmoment } \tau = r \cdot F \cdot \sin \theta = \text{kraft} \cdot \text{arm}$$

$$[\tau] = Nm$$

homogen kule
aksse gjennom sentrum

homogen kule all
aksse gjennom sentrum

Kraftmomentsetningen

$$\text{Som vektorer } \sum \vec{\tau} = I \ddot{\alpha}$$

$$\text{Som størrelse } \sum \tau = I \alpha$$

Energi

$$\text{Kinetisk energi ved rotasjon } K_{\text{rot}} = \frac{1}{2} I_{\text{rot}} \omega^2$$

$$\text{Kinetisk energi ved traslasjon } K_{\text{tras}} = \frac{1}{2} m v_{\text{tras}}^2$$

$$\text{Total kinetisk energi: } K = \frac{1}{2} m v_{\text{tras}}^2 + \frac{1}{2} I_{\text{rot}} \omega^2$$

$$\text{Arbeid ved konstant kraft: } W = \vec{F} \cdot \vec{s} = F s \cos \theta$$

$$\text{Arbeid ved variabel kraft: } W = \int \vec{F} \cdot d\vec{s}$$

$$\text{Arbeid-kinetisk energiseinring: } W = \Delta K$$

$$\text{Effekt: } P = \frac{dW}{dt} = \dot{W} \quad P = F \cdot v \quad (\text{konstant } F \text{ og } v)$$

$$\text{Potensiell energi i tyngdefelt: } U_{\text{tyng}} = mgh$$

$$\text{Potensiell energi for fjær: } U_{\text{fjær}} = \frac{1}{2} kx^2$$

$$\text{Total mekanisk energi: } E_{\text{me}} = U + K$$

$$\text{Bevaring av mekanisk energi: } (U + K)_i = (U + K)_f \Leftrightarrow \Delta U + \Delta K = 0$$

Bevegelsesmengde, spinn og stat

$$\text{Bevegelsesmengde: } \vec{p} = m\vec{v}$$

$$\text{Generelle form av Newtons 2. lov: } \sum \vec{F} = \frac{d\vec{p}}{dt}$$

$$\text{Impulslov: } \vec{F} \cdot t = \vec{p}_{\text{final}} - \vec{p}_{\text{initial}}$$

$$\text{Beværing av bevegelsesmengde: } \vec{p}_{\text{initial}} = \vec{p}_{\text{final}} \text{ når } \vec{F} \cdot t = 0$$

$$\text{Spinn (angulærmoment): } \vec{L}_{\text{perihelial}} = \vec{r} \times \vec{p} \quad L_{\text{perihelial}} = mvr \sin \theta \quad \vec{L}_{\text{final}} = I\vec{\omega}$$

$$\text{Spinnsæting: } \sum \vec{\tau} = \frac{d\vec{L}}{dt}$$

$$\text{Spinnbevaring: } \vec{L}_{\text{final}} = \vec{L}_{\text{initial}} \quad \text{når } \sum \vec{\tau} = 0$$

Svingninger – SHM

Generell svingeligning: $\frac{d^2x}{dt^2} + \omega^2 x = 0$ alt $\ddot{x} + \omega^2 x = 0$ Løsning: $x = A \cos(\omega t + \varphi)$

Parametere i løsning av generell svingeligning:

Vinkelfrekvens: ω $[\omega] = \frac{\text{rad}}{\text{s}} = \text{s}^{-1}$ Amplitude: $A = \sqrt{x(0)^2 + \frac{v(0)^2}{\omega^2}}$ $[A] = \text{m}$

Fasevinkel: $\varphi = \tan^{-1}\left(\frac{-v(0)}{\omega \cdot x(0)}\right)$ når $x(0) \neq 0$, $\varphi = \pm \frac{\pi}{2}$ når $x(0) = 0$

Andre relevante parametere: Frekvens $f = \frac{2\pi}{\omega}$ Periode $T = \frac{2\pi}{\omega}$

Kloss-fjær: $\frac{d^2x}{dt^2} + \frac{k}{m}x = 0$ $k = \text{fjærkonstant}$ $m = \text{masse}$

Matematisk pendel: $\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{g}{l}\theta = 0$ $g = \text{tyngdeakselerasjonen}$ $l = \text{snorlengde}$

Torsjonspendel: $\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{\kappa}{I}\theta = 0$ $\kappa = \text{torsjonskonstant}$ $I = \text{treghetsmoment}$

Fysisk pendel:

$$\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{mgd}{I}\theta = 0 \quad d = \text{avstand akse - cm} \quad m = \text{masse}, \\ I = \text{treghetsmoment}$$

Bundne svingninger

$$m \frac{d^2x}{dt^2} + b \frac{dx}{dt} + kx = 0 \quad x = A e^{-\frac{b}{2m}t} \cdot \cos(\omega^* t + \varphi) \quad \omega^* = \sqrt{\frac{k}{m} - \frac{b^2}{4m^2}}$$

Bundne og tvungne svingninger

$$m \frac{d^2x}{dt^2} + b \frac{dx}{dt} + kx = F_0 \cdot \sin(\omega_y t) \quad A = \frac{F_0}{\sqrt{m^2 \cdot (\omega_0^2 - \omega_y^2)^2 + b^2 \omega_d^2}}$$

Bolger

Relativ bevegelse og lydbolger / Doppler - effekt i lydbolger

$$c = f \cdot \lambda \quad f_s = \frac{c \pm v_s}{c \pm v_t} \cdot f_0$$

observert bolgefart = observert frekvens · observert bølgelengde

observert bølefart = $c \pm v_t$ observert frekvens = f_s

$$\text{observert bølgelengde} = \frac{\text{utsendt bølefart}}{\text{utsendt frekvens}} = \frac{c \pm v_s}{f_0}$$

lyter + → sender

Felter

Tyngdekrefter (Newtons gravitasjonslov): $\vec{F}^G = -G \cdot \frac{m_1 m_2}{r^2} \hat{r}$

Elektriske krefter (Coulombs lov): $\vec{F}^E = k_E \frac{q_1 q_2}{r^2} \hat{r} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \cdot \frac{q_1 q_2}{r^2} \hat{r}$

Gravitasjonskonstanten $G \approx 6,67 \cdot 10^{-11} N \frac{m^2}{kg^2}$

Coulombkonstanter: $k_E \approx 8,99 \cdot 10^9 N \frac{C^2}{m^2}$

Vakumpermittiviteten $\epsilon_0 \approx 8,85 \cdot 10^{-12} \frac{C^2}{N \cdot m^2}$

Gauss lov for elektrisk felt: $\oint \vec{E} \cdot d\vec{A} = \frac{q_{nett}}{\epsilon_0}$ nett ladning innenfor gaussflaten

ϕ = netto fluxus A = gaussflate q_{nett} = netto ladning innenfor gaussflatene

Viktige mål	Overflateareal	Volum
Kule R	$4\pi R^2$	$\frac{4}{3}\pi R^3$
Sylinder R, h	$2 \cdot \pi R^2 + 2\pi Rh$	$\pi R^2 h$
Boks l, b, h	$2 \cdot (lb + bh + lh)$	$l \cdot b \cdot h$

Elektriske kretser og kondensatorer

Kirchhoff's første lov: $I_{in} = I_{out}$ i alle forgreningspunkter

Kirchhoff's andre lov: $\sum U = 0$ i alle lukkete sløyfer

Ohms lov $U = RI$ Effektloven $P = UI$

U = spenning R = resistansse I = elektrisk strøm P = effekt

$$\text{Kapasitansse } C = \frac{Q}{U} = \frac{\epsilon_0 A}{d}$$

$$[U] = [V], [R] = [\Omega], [I] = [A], [P] = [W], [C] = [F]$$

A er arealet til platene og d er avstanden mellom platene i en platekondensator

Parallellekopling av kondensatorer $C_{tot} = C_1 + C_2 + \dots$

$$\text{Seriekopling av kondensatorer } \frac{1}{C_{tot}} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} + \dots$$

Kapasitansen til en kondensator med dielektrikum $C = \kappa \cdot C_0$ κ = dielektrisitetskonstanten

$$\text{Energi lagret i en kondensator } E = \frac{Q^2}{2C} = \frac{1}{2} CU^2 = \frac{1}{2} QU$$

$$\text{Energi lagret i en induktør } E = \frac{1}{2} LI^2 \quad L \text{ er induktanse}$$

Elektromagnetisme

Energidensitet elektrisk felt i vakuum: $u_E = \frac{1}{2} \epsilon_0 E^2$ Energidensitet magnetisk felt i vakuum: $u_B = \frac{1}{2\mu_0} B^2$

(μ_0 = vakuumspesifikkertet $\approx 4\pi \cdot 10^{-7} \frac{N}{A^2}$)

Energidensitet elektromagnetisk felt i vakuum: $u = u_E + u_B = \frac{1}{2} \epsilon_0 E^2 + \frac{1}{2\mu_0} B^2$

Lorentz-kraft: $\vec{F} = q\vec{E} + q\vec{v} \times \vec{B}$

$$\text{Poynting-vektor: } \vec{S} = \frac{1}{\mu_0} \vec{E} \times \vec{B}$$

$$\text{Intensitet } = \frac{\text{Effekt}}{[\text{areal}]} = S_{int} = \frac{1}{2} \frac{E_{max} \cdot B_{max}}{\mu_0}$$

c = lysfarten i vakuum = $299\,792\,458 \frac{m}{s}$ $E = B \cdot c$

$$\text{Strålingstrykk (total absorpsjon): } p = \frac{S_{int}}{c}$$

$$\text{Strålingstrykk (total refleksjon): } p = \frac{2S_{int}}{c}$$

Formelark – kjemi

Konstanter

Avogadros konstant: $N_A = 6.02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, Atommasseseenhet: $b_0 = 1.66 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$

Molvolumet av en gass: $V_m = \begin{cases} 22.4 \text{ L/mol ved } 0^\circ\text{C og 1 atm} \\ 24.5 \text{ L/mol ved } 25^\circ\text{C og 1 atm} \end{cases}$

Vannets ioneprodukt: $K_{w,i} = 1.0 \cdot 10^{-14} (\text{mol/L})^2 \text{ ved } 25^\circ\text{C}$

Gasskonstanten: $R = 0.0821 \text{ L} \cdot \text{atm} / (\text{mol} \cdot \text{K})$

Formler

Sammenhengen mellom masse (m), stoffmengde (n) og molarmasse (M_m) er gitt slik:

$$\text{molarmasse} = \frac{\text{masse}}{\text{stoffmengde}} \quad \text{eller} \quad M_m = \frac{m}{n}, \quad m = M_m \cdot n \quad \text{og} \quad n = \frac{m}{M_m}$$

Sammenhengen mellom konsentrasjon (c), stoffmengde (n) og volum (V) er gitt slik:

$$\text{konsentrasjon} = \frac{\text{stoffmengde}}{\text{volum}} \quad \text{eller} \quad c = \frac{n}{V}, \quad n = c \cdot V \quad \text{og} \quad V = \frac{n}{c}$$

Tilstandsligningen for en ideell gass: $pV = nRT$

Sammenhengen mellom likevektkonstantere K_p og K_c er gitt slik:

$$K_p = K_c (RT)^{\Delta n}, \quad \Delta n = \sum \text{koeff(produkt)} - \sum \text{koeff(reaktant)}$$

For et syre-base par gjelder: $K_a \cdot K_b = K_w$

$$\text{pH} + \text{pOH} = 14, \quad \text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+], \quad \text{pOH} = -\log[\text{OH}^-]$$

Noen sammensatte ioner, navn og formel:

Navn	Formel	Navn	Formel
acetat	CH_3COO^-	klorat	ClO_3^-
ammonium	NH_4^+	kloritt	ClO_2^-
borat	BO_3^{2-}	nitrat	NO_3^-
fosfat	PO_4^{3-}	nitritt	NO_2^-
fosfitt	PO_4^{2-}	perklorat	ClO_4^-
hypokloritt	ClO^-	sulfat	SO_4^{2-}
karbonat	CO_3^{2-}	sulfitt	SO_3^{2-}

Formler til eksamen i IRF-13012 august 2013

Grunnstoffenes periodesystem med elektronfordeling

Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Gruppe 5	Gruppe 6	Gruppe 7	Gruppe 8	Gruppe 9	Gruppe 10	Gruppe 11	Gruppe 12	Gruppe 13	Gruppe 14	Gruppe 15	Gruppe 16	Gruppe 17	Gruppe 18	
H Hydrogen	Be Beryllium	B Bor	C Karbon	N Nitrogen	O Oksygen	F Fluor	Ne Neon	He Helium										
Li Lithium	Mg Magnesium	Sc Scandium	Ti Titânium	V Vanadium	Cr Krom	Mn Mangan	Fe Jern	Co Kobolt	Ni Nikkeli	Cu Kobber	Zn Sink	Al Aluminium	Si Silikum	P Fosfor	S Sjovet	Cl Klor	Ar Argon	
Na Sodium		Rb Rubidium	Sr Strontium	Y Yttrium	Zr Zirkonium	Nb Niob	Mo Molybdén	Tc Technetium	Ru Ruthenium	Rh Rhodium	Pd Palladium	Ag Sølv	Cd Kadmium	In Indium	Tl Tin	Kr Krypton	Xe Xenon	
Fr Francium	Rd Radium	Cs Cesium	Ba Barium	La Lantan*	Hf Hafnium	Ta Tantal	W Wolfram	Re Rhenium	Os Osmium	Ir Iridium	Pt Platin	Au Gull	Ku Kirkospalt	Tl Thalium	Pb Bly	Bi Vismut	At Astat	Rn Radium
Fr Francium	Rd Radium	Ac Actinium	Fr Rutherfordium	Db Dubnium	Sb Seaborgium	Bh Bohrium	Rs Haessum	Mt Meitnerium										
La Lantan	Ce Praseodym	Pr Lanthan	Nd Neodim	Pm Promethium	Sm Samarium	Eu Europium	Gd Gadolinium	Tb Terbium	Dy Dysprosium	Ho Holmium	Er Erbium	Tm Thulium	Yb Ytterbium	Lu Luotberium				
La Lantan	Ac Actinium	Th Thorium	Pa Protactinium	U Uran	Np Neptunium	Pu Plutonium	Am Americum	Cm Curium	Bk Berkelium	Cf Californium	Es Einsteinium	Fm Fermium	Md Mendelevium	No Nobelium	Lr Lawerenceum			

*) betyr massetallett til den mest stabile isotopen
** Lantanoider
*** Aktinoider